

system visse problemer, som kunne undgås, såfremt man anvendte et system med ambulerende stemmemodtagere. Af hensyn til stemmehemmeligheden mente kommissionen, at systemet med ambulerende stemmemodtagere burde foretrækkes fremfor et system med stemmeafgivning pr. brev, men kommissionen afstod dog fra at udarbejde noget forslag herom.

I en slutbetænkning „Några valfrågor“ afgivet i 1963 tog kommissionen spørgsmålet om syges stemmeafgivning op til ny overvejelse. Kommissionen erkendte nu, at et system med ambulerende stemmemodtagere kunne blive så tyngende for de lokale valgbestyrelser, at det næppe ville kunne gennemføres i praksis. Kommissionen opgav derfor systemet med ambulerende stemmemodtagere og foreslog i stedet i betænkningen, at vælgere, der på grund af sygdom, manglende førighed eller høj alder måtte være forhindret i at indfinde sig på valgstedet, skulle have ret til at afgive stemme på stort set samme måde, som gælder for afstemning gennem ægtefælle. Kommissionen erkendte, at det ikke kunne udelukkes, at der bestod en vis risiko for en utilbørlig påvirkning af de pågældende vælgere, men man måtte se bort herfra under hensyn til, at en sådan risiko allerede var accepteret i forbindelse med ægtefælleafstemningen.

I Norge havde vælgerne oprindeligt en grundlovssikret adgang til at afgive stemme pr. brev, såfremt de på grund af sygdom, militærtjeneste eller andet lovligt forfald ikke kunne møde op på valgdagen. Sådanne vælgere havde ret til at indsende deres stemmeseddel til valgbestyrelsen, indtil stemmeafgivningen på valgdagen var afsluttet. Vælgerne skulle „i enrum og uset“ nedlægge deres stemmeseddel i en særlig konvolut, og derefter skulle de i overværelse af 2 vitterlighedsvidner udfylde og underskrive en særlig formular (følgebrev), hvorefter følgebrevet skulle attesteres af 2 vitterlighedsvidner. Med tiden vandt denne form for stemmeafgivning temmelig stor udbredelse, men samtidig opstod der misfornøjelse med stemmeafgivningen, bl.a. fordi systemet førte til misbrug i form af utilbørlig påvirkning af vælgerne af politiske agitatorer. På grund af vanskelighederne ved at opnå betryggende sikkerhed mod valgtryk samt af hensyn til stemmehemmelighedens beva-

relse og valgsikkerheden iøvrigt blev den vide adgang til at stemme pr. brev ophævet efter en grundlovændring i 1929.

Spørgsmålet om en særskilt adgang til stemmeafgivning for syge blev taget op i 1948, og i 1953 blev der åbnet adgang til at afgive stemme pr. brev for de hospitalsindlagte vælgere. I 1966 blev spørgsmålet om, hvorvidt man burde tillade stemmeafgivning for de hjemmeliggende syge, taget op til fornyet overvejelse, idet man — ligesom i Sverige — nærmere overvejede, om det ville være forsvarligt at tillade de hjemmeliggende syge at afgive stemme enten for ambulerende stemmemodtagere eller — som tidligere — ved en privat brevstemmeafsendelse. Begge fremgangsmåder blev i en af kommunal- og arbejdsdepartementet afgivet proposition (nr. 28-1968/69) underkastet en indgående undersøgelse, men efter en samlet vurdering kom man til det resultat, at begge systemer var behæftet med så væsentlige ulemper, at det ikke var forsvarligt at gennemføre nogen af dem i Norge.

Såfremt man også *her i landet* agter at tillade stemmeafgivning i vælgernes private hjem, må man som i Sverige og Norge overveje, hvorvidt en sådan stemmeafgivning skal ske over for ambulerende stemmemodtagere, eller om en privat brevstemmeafsendelse bør tillades.

Ambulerende stemmemodtagere. Alternativ I.

Denne ordning går ud på, at særligt dertil udpegede stemmemodtagere drager rundt til de syges hjem og modtager deres stemme på det af stemmemodtagerne medbragte stemmemateriale. Af hensyn til stemmehemmeligheden må stemmeafgivningen ske som ved almindelig brevstemmeafgivning, således at vælgerne må udfylde en særlig brevstemmeseddel, nedlægge den i en særlig kuvert og tilklæbe denne. Derefter må vælgeren udfylde og underskrive et følgebrev, der skal attesteres af stemmemodtagerne, hvorefter disse bringer den afgivne stemme til vedkommende valgstyrere. Til de personer, der måtte blive udpeget som stemmemodtagere, må der stilles store krav med hensyn til pålidelighed og evne til at optræde upartisk, idet man ellers må befrygte, at vælgerne kan blive udsat for valgtryk. Da hvervet som stemmemodtager i givet